

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 2 lutego 2023 r.

Pozycja 31

POSTANOWIENIE z dnia 9 listopada 2022 r. Sygn. akt Ts 174/21

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Andrzej Zielonacki,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej R.S. o zbadanie zgodności:

art. 81 § 1a ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 534, ze zm.) „w przedmiocie odmowy wyznaczenia obrońcy z urzędu przez stronę, która złożyła wniosek w trybie art. 78 § 1 k.p.k., w zakresie w jakim ogranicza on możliwość sądowej weryfikacji wydanych rozstrzygnięć poprzez uniemożliwienie poddania go kontroli instancyjnej”, z art. 45 ust. 1 w związku z art. 42 ust. 2 oraz z art. 176 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

nadać skardze konstytucyjnej dalszy bieg.

UZASADNIENIE

1. W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 8 czerwca 2021 r. (data nadania) R.S. (dalej: skarżący), reprezentowany przez pełnomocnika z urzędu, wystąpił z żądaniem przytoczonym w komparycji niniejszego postanowienia na tle następującego stanu faktycznego:

Zarządzeniem sędziego Sądu Okręgowego w K. z 28 lipca 2020 r. (sygn. akt [...]) odmówiono skarżącemu wyznaczenia obrońcy z urzędu. Sąd uznał, że w sprawie nie zachodzą przesłanki przewidziane w art. 8 § 2 oraz art. 8 § 2a ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 523, ze zm.) w związku z art. 78 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 534, ze zm.). Ponadto – zdaniem Sądu – materia sprawy nie była skomplikowana, a skarżący samodzielnie sporządził i złożył skargę, w związku z czym nie stwierdzono istnienia podstaw do ustanowienia obrońcy z urzędu.

Sąd Okręgowy w K., postanowieniem z 14 września 2020 r. (sygn. akt [...]), nie uwzględnił zażalenia skarżącego na powyższe zarządzenie.

2. Skarżący stwierdził, że zakwestionowany przepis narusza prawo do rzetelnego, sprawiedliwego, niezależnego i bezstronnego procesu, a w konsekwencji rozpoznania sprawy,

a także zasadę prawa do obrony na każdym etapie postępowania (art. 45 ust. 1 w związku z art. 42 ust. 2 Konstytucji) oraz zasadę dwuinstancyjności postępowania sądowego (art. 176 ust. 1 Konstytucji).

3. Prezes Trybunału Konstytucyjnego zarządzeniem z 23 września 2021 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącego 12 października 2021 r.), wydanym na podstawie art. 57 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393), wezwał skarżącego do usunięcia braku formalnego skargi konstytucyjnej przez doręczenie odpisu lub poświadczonego za zgodność z oryginałem zarządzenia sędziego Sądu Okręgowego w K. z 28 lipca 2020 r. (sygn. akt [...]), potwierdzającego wyczerpanie drogi prawnej (wraz z czterema kopiami).

Skarżący wykonał zarządzenie w piśmie z 13 października 2021 r. (data nadania), składając do akt poświadczoną za zgodność z oryginałem fotokopię odpisu zarządzenia wraz z czterema kopiami.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK), skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Służy ono wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygnięcia. Trybunał wydaje postanowienie o nadaniu skardze konstytucyjnej dalszego biegu, gdy spełnia ona wymagania przewidziane w ustawie oraz nie zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 61 ust. 4 pkt 3 u.o.t.p.TK.

2. W ocenie Trybunału skarga spełnia przesłanki przekazania jej do kontroli merytorycznej.

2.1. Skargę konstytucyjną sporządził i złożył w imieniu skarżącego adwokat ustanowiony pełnomocnikiem z urzędu.

2.2. Przysługująca skarżącemu droga prawna została wyczerpana, ponieważ od postanowienia Sądu Okręgowego w K. z 14 września 2020 r. (sygn. akt [...]) nie przysługuje żaden zwyczajny środek zaskarżenia.

2.3. Skarżący dochował trzymiesięcznego terminu do wniesienia skargi zastrzeżonego w art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK, gdyż wskazane powyżej rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego w K., wraz z uzasadnieniem, zostało doręczone skarżącemu 16 listopada 2020 r., natomiast 15 grudnia 2020 r. wystąpił on z wnioskiem o ustanowienie pełnomocnika z urzędu do wniesienia skargi konstytucyjnej. Sąd Rejonowy w T. zarządzeniem z 18 lutego 2021 r. (sygn. akt [...]) odmówił ustanowienia dla skarżącego pełnomocnika z urzędu. Następnie, po rozpoznaniu zażalenia i wniosku skarżącego, postanowieniem z 18 marca 2021 r. (sygn. akt j.w.) wyznaczył dla niego pełnomocnika z urzędu. Ustanowiony przez sąd pełnomocnik otrzymał odpis powyższego postanowienia 9 kwietnia 2021 r., zaś skarga konstytucyjna została wniesiona do Trybunału Konstytucyjnego 8 czerwca 2021 r. (data nadania).

2.4. Został określony przedmiot kontroli, tj. art. 81 § 1a ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 534, ze zm.; obecnie: Dz. U. z 2022 r. poz. 1375).

3. Jak wskazał skarżący, na podstawie zaskarżonego przepisu doszło do naruszenia art. 45 ust. 1 w związku z art. 42 Konstytucji, tj. prawa do rzetelnego, sprawiedliwego, niezależnego i bezstronnego procesu, a w konsekwencji rozpoznania sprawy, a także zasady prawa do obrony na każdym etapie postępowania oraz art. 176 ust. 1 Konstytucji, wyrażającego zasadę dwuinstancyjności postępowania sądowego.

W uzasadnieniu skarżący doprecyzował zarzuty skargi, wyjaśniając, że zostało naruszone jego prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd, wyrażające się w przysługującym mu prawie do odpowiedniego ukształtowania procedury odwoławczej, zgodnie z wymogami tzw. sprawiedliwości proceduralnej. Jego zdaniem wiąże się ona nierozzerwalnie z prawem do niezamykania drogi sądowej oraz z prawem do zaskarżania decyzji wydanych przez właściwy organ do sądu wyższej instancji. Bowiem – jak wskazuje następnie skarżący – tylko taka forma odwołania daje realną możliwość zapobiegania dowolności wydawanych rozstrzygnięć w tak ważnej materii, jaką jest realizacja prawa do obrony.

W związku z powyższym i zważywszy na to, że sformułowane przez skarżącego zarzuty nie są oczywiście bezzasadne, należało – na podstawie art. 61 ust. 2 u.o.t.p.TK – postanowić jak w sentencji.